

***Селіванова Ірина Анатоліївна***

*кандидатка юридичних наук, доцентка, наукова співробітниця НДІ  
правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України,*

***Бойчук Роман Петрович***

*кандидат юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник НДІ  
правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України*

## **ПРО ЦИФРОВІЗАЦІЮ МЕДИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

Наукова робота присвячена дослідженню правового забезпечення цифровізації медичної системи в Україні, починаючи з декларування її необхідності і до сучасного стану. Авторами проаналізовано чинне законодавство, практику його застосування та зробила відповідні висновки.

**Ключові слова:** цифровий розвиток України; цифровізація медичної системи; система eHealth

***Selivanova Iryna***

*Candidate of Law, Associate Professor, Research Fellow of the Research  
Institute of Legal Support of Innovative Development of the National Academy of  
Law Sciences of Ukraine,*

***Boychuk Roman***

*Candidate of Law, Associate Professor, Leading Researcher of the Research  
Institute of Legal Support of Innovative Development of the National Academy of  
Law Sciences of Ukraine*

## **ABOUT DIGITALIZATION OF MEDICAL SYSTEM IN UKRAINE**

The scientific work is devoted to the study of the legal support of digitalization of the medical system in Ukraine, from the declaration of its necessity to the current state. The author analyzed the current legislation, the practice of its application and made appropriate conclusions.

**Key words:** digital development of Ukraine; digitalization of the medical system; eHealth system

Цифровий розвиток є пріоритетом української держави і суспільства. Одним з засобів його досягнення є цифровізація, яка визначається Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки як насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможлиблює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний простір [3]. Цифровізація є визнаним механізмом економічного зростання завдяки здатності технологій позитивно впливати на ефективність, результативність, вартість та якість економічної, громадської та особистої діяльності.

Одним із базових принципів цифровізації є спрямованість на створення переваг у різноманітних сферах повсякденного життя. Цей принцип передбачає підвищення якості надання послуг з охорони здоров'я та отримання освіти, створення нових робочих місць, розвитку підприємництва, сільського господарства, транспорту, захисту навколишнього природного середовища і керування природними ресурсами, підвищення культури, сприяння подоланню бідності, запобігання катастрофам, гарантування громадської безпеки тощо. Другим таким принципом є здійснення цифровізації через механізм економічного зростання шляхом підвищення ефективності, продуктивності та конкурентоздатності від використання цифрових технологій. Цей принцип передбачає досягнення цифрової трансформації галузей економіки, сфер діяльності, набуття ними нових конкурентних якостей та властивостей.

2. На значенні та необхідності цифровізації вітчизняної медичної системи вперше була наголошено в 2016 році в Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я [1]. Метою реалізації цієї концепції були глобальні зміни в організації системи, а саме: посилення спроможності держави забезпечувати фінансовий захист для громадян у випадку хвороби; досягнення більш ефективного та справедливого розподілу публічних ресурсів у системі охорони здоров'я; скорочення прямих платежів громадян на оплату медичних послуг та лікарських засобів; зменшення рівня неформальних платежів; запровадження конкуренції постачальників всіх форм власності на

ринку медичних послуг та ринку праці медичних працівників, підвищення рівня оплати їх праці; приведення мережі закладів охорони здоров'я у відповідність з реальними потребами населення у медичних послугах; підвищення рівня якості надання медичних послуг, їх фізичної та фінансової доступності; реалізація принципу вільного вибору для всіх учасників системи охорони здоров'я (для пацієнта, лікаря, закладу охорони здоров'я, замовника медичних послуг); створення умов для інтеграції приватного сектору до системи охорони здоров'я, підвищення рівня прозорості та підзвітності використання бюджетних коштів.

Досягнення задекларованих цілей було неможливим без розбудови сучасної системи управління медичною інформацією. Адже законодавчими актами, якими запроваджувалась реформа фінансування системи охорони здоров'я, передбачалась модель активних (стратегічних) закупівель медичних послуг із постійним використання даних про медичні і економічні параметри надання послуг на рівні закладу, а також про медичну історію окремих пацієнтів. Ці дані необхідні Національній службі здоров'я України для фінансового планування, укладення контрактів та їх моніторингу, а також МОЗ, Мінсоцполітики та Мінфіну для контролю якості, аналізу та оновлення деталізованого змісту державного гарантованого пакета медичної допомоги та його вартості. Впровадження електронних інструментів обміну медичними, фінансовими та статистичними даними необхідні для функціонування єдиного загальнонаціонального медичного простору, забезпечення функціонування єдиного медичного простору на базі інструментів електронної охорони здоров'я.

3. Наразі в Україні створено електронну систему охорони здоров'я eHealth. Ключових суб'єктів, що забезпечують її функціонування – чотири. Це: 1. Державна ІТ компанія eZdorovya, яка адмініструє Центральну базу даних eHealth та контролює розробку електронної системи охорони здоров'я в Україні; 2. Національна служба здоров'я України, як аналізує та використовує дані для прогнозування потреб населення в медичних послугах, розробки програми медичних гарантій, здійснення оплати закладам за медичні послуги;

3. Міністерство охорони здоров'я України, яке формує політику у галузі охорони здоров'я, відповідає за реалізацію реформ та 4. Бізнес (електронні медичні інформаційні системи ( МІС), які дають змогу автоматизувати роботу медзакладів через Центральну базу даних (ЦБД).

Структурно електронна система охорони здоров'я eHealth складається з центральної бази даних та МІС, між якими забезпечено автоматизований обмін інформацією, даними та документами через відкритий програмний інтерфейс (API). Тобто ця система — двокомпонентна, в ній користувач через МІС взаємодіє з центральною базою даних.

Центральної бази даних (ЦБД) представляє собою інформаційно-телекомунікаційну систему, яка містить передбачені законодавством реєстри, програмні модулі, інформаційну систему НСЗУ, в частині, необхідній для реалізації державних фінансових гарантій та ін. Вона також забезпечує можливість створення, перегляду, обміну інформацією та документами між реєстрами, державними електронними інформаційними ресурсами, електронними медичними інформаційними системами.

В свою чергу, МІС є інформаційно-телекомунікаційною системою, яка дає змогу автоматизувати роботу суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я, створювати, переглядати, обмінюватися інформацією в електронній формі, зокрема з центральною базою даних (у разі підключення).

Наразі у центральній базі даних ведуться невідомі реєстри: 1. Реєстр пацієнтів, що містить інформацію про пацієнтів; 2. Реєстр декларацій про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, що містить записи про декларації, внесені до зазначеного реєстру; 3. Реєстр суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я, що містить інформацію про заклади охорони здоров'я, фізичних осіб - підприємців, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та лабораторії, які уклали або мають намір подати заяву про укладення договору за програмою медичних гарантій або залучені надавачами медичних послуг до надання медичних послуг; 4. Реєстр медичних спеціалістів, що містить інформацію про осіб, які здобули освіту у сфері охорони здоров'я; 5. Реєстр медичних працівників, що

містить інформацію про професійно підготовлених осіб, які відповідно до законодавства мають право здійснювати медичне обслуговування; 6. Реєстр договорів про медичне обслуговування населення, що містить інформацію про договори про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій, укладені з НСЗУ; 7. Реєстр договорів про реімбурсацію, що містить інформацію про договори про реімбурсацію за програмою медичних гарантій, укладені з НСЗУ; 8. Реєстр медичних записів, записів про направлення та рецептів; 9. Реєстр медичних висновків [6, п. 20].

4. В правовій літературі звертається увага і на недоліки правового забезпечення функціонування системи eHealth. Так, Логвиненко Б.О. вважає, що нормативно-правове забезпечення реформування у сфері охорони здоров'я характеризується відсутністю уніфікації медично-правової термінології, а поняття «електронна система охорони здоров'я» не є вдалим, бо істотно звужує розуміння системи охорони здоров'я як комплексної категорії та не може виступати складником упровадження електронних медичних інформаційних систем.[2, с. 397],

4. Втім, наразі перед вітчизняною медичною системою постає питання відновлення після перемоги в війні. Всесвітня Організація Охорони Здоров'я розробила рекомендації «Керівні принципи для відновлення та трансформації системи охорони здоров'я в Україні» [4], в яких, за твердженням М. Радущького, ВООЗ констатує, що в Україні сформована сильна база, з якої можна почати відновлення медицини. Медична реформа дозволила пройти шлях до сучасних стандартів надання медичної допомоги. У країні вже є досвідчені керівники з досвідом роботи в нових умовах, нові ефективні інституції, зокрема, Національна служба здоров'я та ДП «Медичні закупівлі України» [5].

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1013-р <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2016-%D1%80#Text>

2. Логвиненко Б.О. «eHealth як невідемний складник формування єдиного медичного простору України - Єдиний медичний простір України: правовий вибір: монографія /за заг.ред.С.Г.Стеценка.-Харків : Право, 2022. 672 с.

3. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>

4. Керівні принципи для відновлення та трансформації системи охорони здоров'я в Україні. URL:

[file:///C:/Users/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87/Downloads/Telegram%20Desktop/\(%D1%83%D0%BA%D1%80\)%20Recovery%20council%20WG\\_WHO%20presentation.pdf](file:///C:/Users/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87/Downloads/Telegram%20Desktop/(%D1%83%D0%BA%D1%80)%20Recovery%20council%20WG_WHO%20presentation.pdf)

5. Радущий М. ВООЗ розробила рекомендації щодо відновлення системи охорони здоров'я України у післявоєнний період. URL: <https://www.apteka.ua/>

6. Порядок функціонування електронної системи охорони здоров'я, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 р. № 411. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2018-%D0%BF#n400>